

Epitzeln rapporterar denna gång om en kattfamilj som kom till Sverige från Turkiet med en lastbil, och

sammanfattar även det globala smittoläget för fågelinfluensa och afrikansk svinpest. Texten är sammanställd av Madeleine Gertzell, Enheten för idisslare och gris, Jordbruksverket.

FRIPASSAGERARE FRÅN TURKIET

När en lastbil från Turkiet anlände till Nässjö i början av maj smet tre fripassagerare av, en kattmamma och dess två ungar. Kattungarna infångades snart av två modiga barn som tog katterna till Nässjö djurskyddsförening (Figur 1).

Men under infångandet hade det ena barnet blivit bitet. Representanten för djurskyddsföreningen kontaktade rådigt länsveterinären vilket ledde till kontakter med Jordbruksverket och SVA. Eftersom ett barn hade blivit bitet fattades beslut om omedelbar avlivning av katterna och rabiesundersökning. Även kattmammans infångades senare samma kväll och omfattades av samma beslut.

Det bedömdes som troligt att katterna hade åkt med ända från Turkiet, ett land med oroande rabiesituation med redan över hundra rapporterade fall i år, bland annat på hund och katt. Rabiesundersökningen utföll med negativt resultat. Händelsen visar på en av många möjliga vägar för både djur och nya smittämnen att komma in i landet.

EPIZOOTISJUKDOMAR I RÖRELSE

Både fågelinfluensa och afrikansk svinpest har varit i fokus vid många tillfällen under de gångna åren, och kommenterats på denna plats. Men situationen i världen har inte förbättrats, det är snarare en oroväckande utveckling. Sjukdomarna kan idag utgöra ett hot mot Sverige och vi följer läget noggrant. Korta sammanfattningar

FOTO: SVALANDBILDER

FIGUR 1. Kattungarna från Turkiet infångades av två modiga barn, men under infångandet blev det ena barnet bitet.

av senaste utvecklingen för båda sjukdomarna ges här.

Global spridning av fågelinfluensa

Spridningen av högpatogeten (aggressiv) fågelinfluensa (HPAI) av typen H5N8 som under hösten 2014 och vårvintern 2015 påvisades hos såväl fjäderfä som vilda fåglar från ett antal EU-länder har till synes mattats av. Inga nya fall har

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

rapporterats inom EU efter de infekterade knölsvanar som påträffades i Stockholm tidigare i vår. Globalt pågår dock för närvarande en omfattande smittspridning av olika typer av HPAI. Sedan årets början har utbrott rapporterats från 30 länder med enorma ekonomiska förluster som följd.

I USA har över 40 miljoner höns och kalkoner dött eller avlivats på grund av ett pågående utbrott med HPAI av typen H5N2. Smittan har nu påvisats i 20 stater i vad som beskrivs som det största fågelinfluensautbrottet i USAs historia (Figur 2). Värphönssektorn är särskilt drabbad, enligt uppgift har cirka tio procent av värphönspopulationen avlivats till följd av smittan. Det har inneburit ett mycket allvarligt avbräck för äggindustrin med påverkan på såväl tillgång som pris.

Samtidigt har HPAI av typen H5N1, den typ av fågelinfluensa som blev känd bland allmänheten när smittan spreds över världen för ca tio år sedan och bland annat nådde Sverige under våren 2006, åter börjat breda ut sig efter flera års måttligare aktivitet. Egypten, som rapporterat utbrott av H5N1 årligen sedan 2006, har sedan hösten 2014 upplevt en oroande ökning av fall hos såväl fjäderfä som människor. Från Nigeria rapporterades i juli 2014 det första utbrottet av H5N1 i regionen på över fem år och smittan har sedan påvisats hos fjäderfä i flera angränsande länder. Sedan årsskiftet sprids H5N1 också hos fjäderfä i Israel och Palestina och i länderna kring Svarta havet, i synnerhet

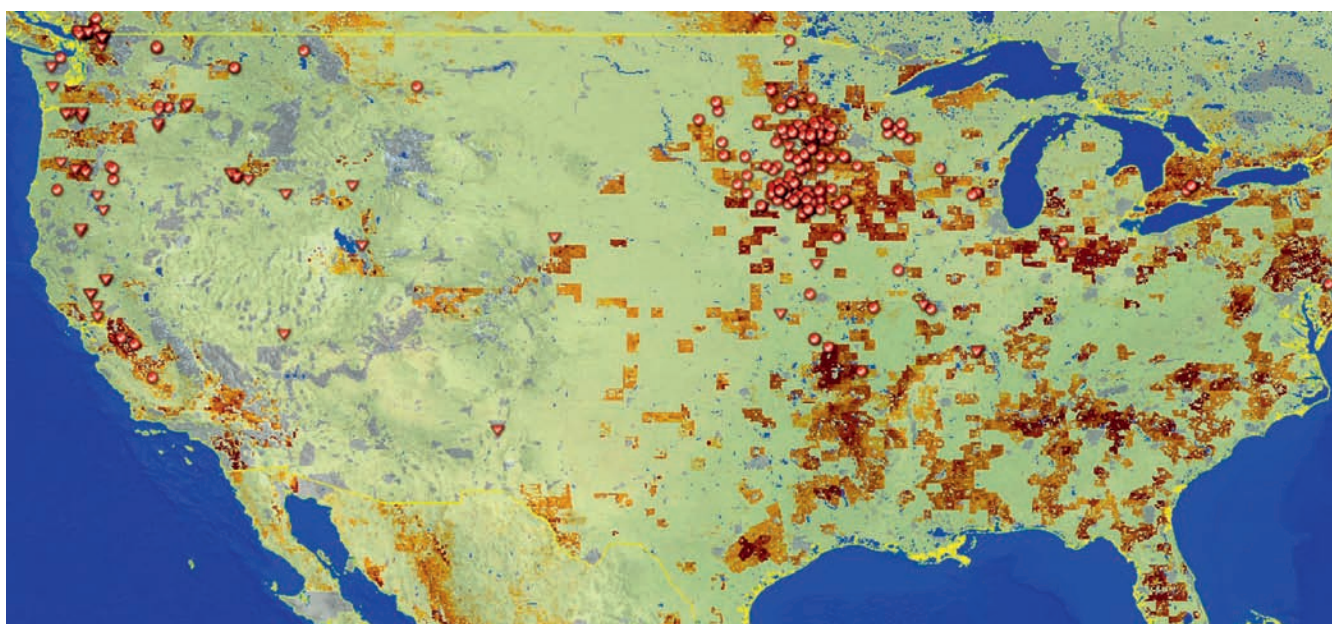
Turkiet, har ett flertal fall hos fjäderfä såväl som hos vilda fåglar rapporterats. Det är de första fallen av HPAI av typen H5N1 i regionen på många år.

Med denna oroande utveckling i åtanke uppmanade Världsoorganisationen för djurhälsa, OIE, i ett pressmeddelande från den 19 maj, sina 180 medlemsländer att stärka sin förmåga till tidig upptäckt och hantering av sjukdomsutbrott. Man underströk vikten av förebyggande åtgärder och betonade särskilt betydelsen av god biosäkerhet på gårdsnivå.

I Sverige finns system för övervakning och tidig upptäckt av fågelinfluensa genom bland annat hönshälsoprogrammet för avelsflockar, övervakning av värphöns och vilthägn samt den passiva viltövervakningen för fågelinfluensa. Senast i samband med fyndet av H5N8 hos knölsvan i Stockholm uppmanades svenska fjäderfäproducenter av Jordbruksverket att säkerställa goda smittskyddsrutiner på gårdsnivå.

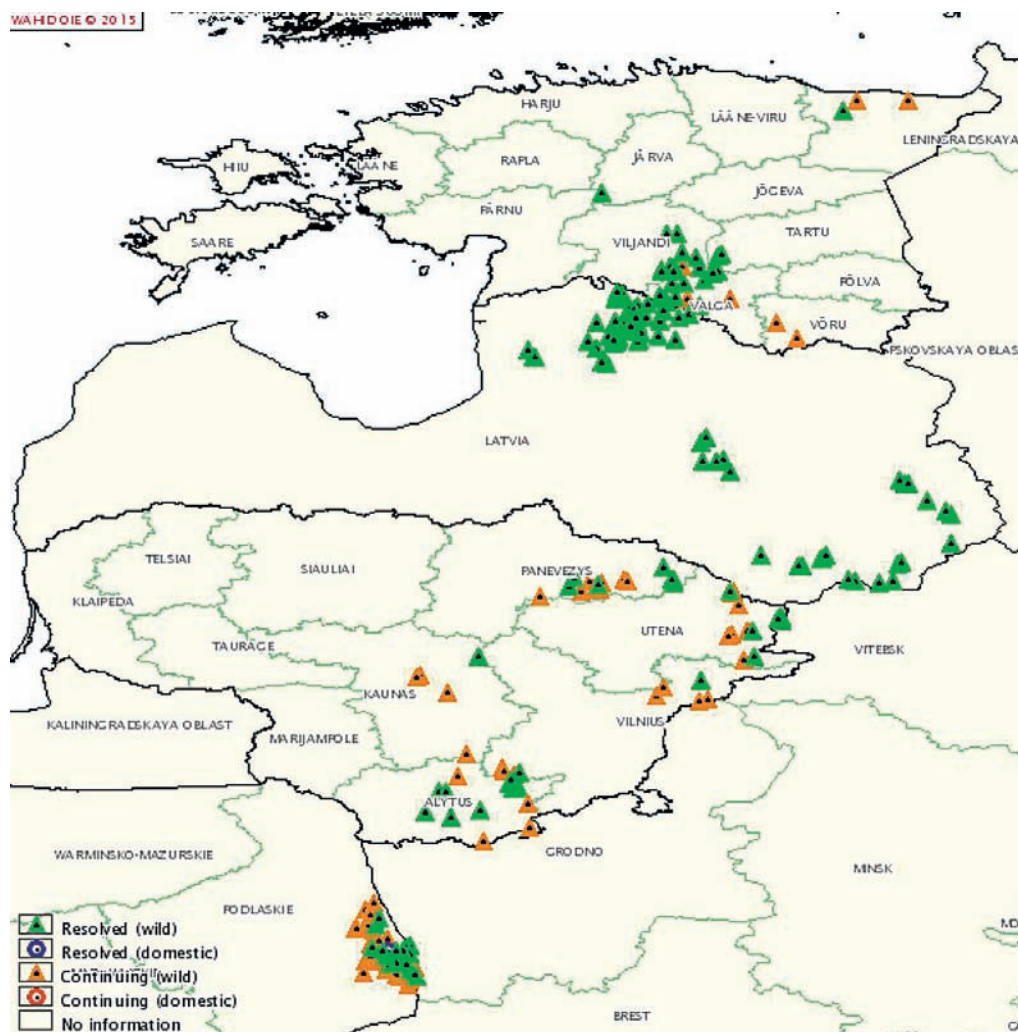
Afrikansk svinpest

Under 2014 drabbades Estland, Lettland, Litauen och Polen av afrikansk svinpest, över 300 utbrott rapporterades officiellt under året (Figur 3). Sjukdomen introducerades från smittade områden i Ryssland och Vitryssland, sannolikt via infekterade vildsvin. De flesta rapporterna beskrev också sjukdomsfall hos vildsvin, ofta i gränstrakterna mot Ryssland och Vitryssland. Ett 40-tal av utbrotten drabbade dock grisbesättningar, i de flesta fall grisar i

FIGUR 2. Rapporterade utbrott av högpatogen fågelinfluensa under det pågående utbrottet av H5N2 i USA. Färgskalan motsvarar fjäderfädensiteten, dvs antalet fåglar per ytenhet (t ex km²), i landet, och mörkare fält motsvarar områden med högre densitet.

Källa: EMPRES Global Animal Disease Information System, <http://empres-i.fao.org/>

FIGUR 3. Rapporterade utbrott av afrikansk svinpest under 2015 i Estland, Lettland, Litauen och Polen. Källa: www.oie.int

mycket småskaliga familjejordbruk och hushåll men också ett fåtal stora kommersiella besättningar.

Mot bakgrund av den problematiska situationen bedömdes risken för att afrikansk svinpest skulle spridas vidare inom EU och även nå Sverige som förhöjd. De drabbade länderna har vidtagit långtgående smittskyddsåtgärder i enlighet med EUs lagstiftning för att kontrollera utbrotten och för att förebygga vidare smittspridning. Rapporter om utbrott har dock fortsatt under 2015 och överstiger 200 under årets fem första månader. Dock har endast en småskalig grisbesättning drabbats, vilket antyder att vidtagna smittskyddsåtgärder varit tillräckliga för att minska smittsamma kontakter mellan vildsvin och gris. Situationen bland vildsvin är däremot inte under kontroll, vilket är oroande. En av de frågor som ännu är obesvarade är i vilken grad sjukdomen kan etablera sig hos vildsvin långvarigt och spridas vidare över längre avstånd från en vildsvinspopulation till en annan.

Kött, produkter och kroppsvätskor från smittade vildsvin och grisar innehåller smittämnet och införsel av sådana produkter till Sverige innebär en risk för att svenska vildsvin eller grisar smittas. Införsel av sådana produkter från smittade områden är därför inte tillåten. Efterlevnaden av detta förbud, i kombination med goda smittskyddsrutiner i våra grisbesättningar, är en förutsättning för att hålla Sverige fritt från afrikansk svinpest. ■

Rättelse om loppa

I bildtexten till Figur 3, sidan 20 i Svensk Veterinärtidning 7/15, anges att bilden föreställer en hundloppa, *Ctenocephalides canis*. En uppmärksam och kunnig läsare har påpekat att bilden i själva verket visar en igelkottloppa, *Archaeopsyllus erinacei*. Redaktionen beklagar sammanblandningen av loppor.

JOHAN BECK-FRIIS